

Integraal gebiedsplan 'Groene Oevers'

Toetsing 'Beleidsregel
compensatie natuur, recreatie
en landschap Zuid-Holland
2013' vanwege ontwikkelingen
in het Natuurnetwerk
Nederland

20 september 2024

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Introductie	3
Aanleiding	3
Ontwikkelingen in het Natuurnetwerk Nederland	6
A. Groot openbaar belang	6
B. Reële alternatieven	6
C. Compensatie.....	6
A. Toetsing groot openbaar belang	6
A.1 Aanleg boezemkanaal t.b.v. aanpassen van het watersysteem	6
A.2 Zonneveld.....	7
A.3 Natuurontwikkeling.....	9
B. Toetsing reële alternatieven	11
C. Onderbouwing compensatie	15
D. Onderhoud en beheer	15
Bronvermelding	16

Colofon

Titel:	Integraal gebiedsplan 'Groene Oevers'
Ondertitel:	Toetsing 'Beleidsregel compensatie natuur, recreatie en landschap Zuid-Holland 2013' vanwege ontwikkelingen in het Natuurnetwerk Nederland
Auteur:	Van den Heuvel Ontwikkeling & Beheer
Opdrachtgever:	██████████, omgevingsmanager Waterschap Rivierenland
Datum:	13 september 2024
Versie:	2
Versie 1 - 26 oktober 2023:	Versie is onderdeel van de Haalbaarheidsstudie voor het integrale plan 'Groene Oevers'. Werkzaamheden zijn voorbereid in opdracht van Waterschap Rivierenland en initiatiefnemers ██████████-██████████. In samenwerking met de gemeente Hardinxveld-Giessendam
Versie 2 – 10 september 2024:	Aangepaste versie door Waterschap Rivierenland, ten behoeve van de provinciale verordening NNN-ontheffing.

Introductie

Het plan voorziet in het realiseren van een boezemkanaal ten behoeve van een nieuwe indeling van het watersysteem in de Alblasserwaard, het aanleggen van een zonneveld en de realisatie van natuur. Het boezemkanaal is noodzakelijk om het watersysteem in de Alblasserwaard aan te passen om de waterveiligheid en -kwaliteit te kunnen blijven borgen. Het zonneveld wordt gerealiseerd ter uitvoering van de Regionale EnergieStrategie (RES) ten behoeve van de energietransitie en om een bijdrage te leveren aan de klimaatdoelen. Uit een opgestelde businesscase blijkt dat de dept service coverage ratio van het zonneveld minimaal 1,20 moet bedragen om het zonneveld financieel haalbaar te maken. Om zowel het boezemkanaal als het zonneveld haalbaar te maken, zijn beide aspecten samengevoegd tot één integraal plan. Door de projecten integraal op te pakken, kiezen partijen tevens voor de ontwikkeling van natuur in het gebied. Enerzijds om de aantasting van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) te compenseren en anderzijds om de natuur te versterken.

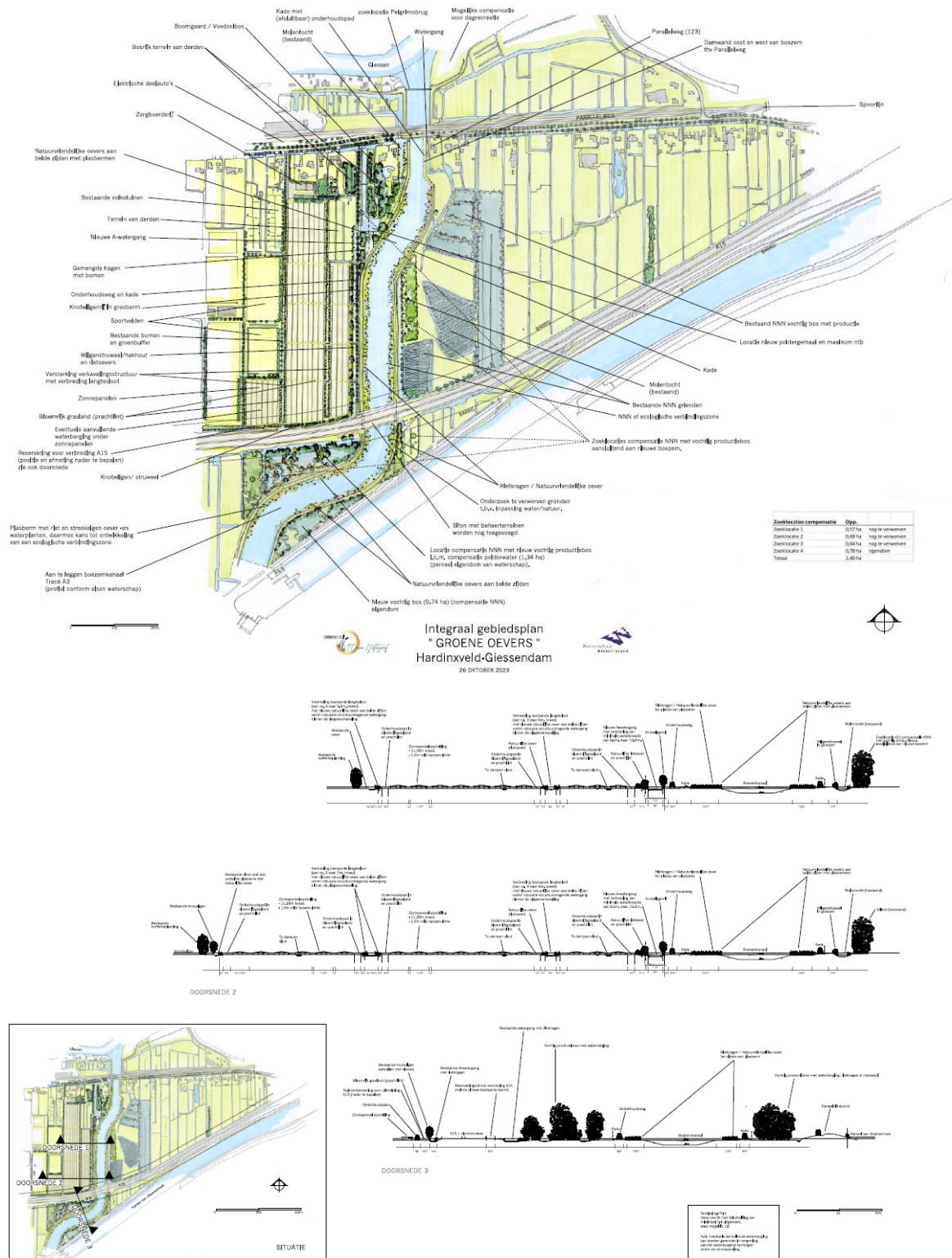
Kortom, het doel van het plan is om de waterveiligheid en -kwaliteit in de Alblasserwaard te kunnen blijven waarborgen, tegelijkertijd een waardevolle bijdrage te leveren aan de (nationale) klimaatdoelen en tevens om de natuur te versterken.

Aanleiding

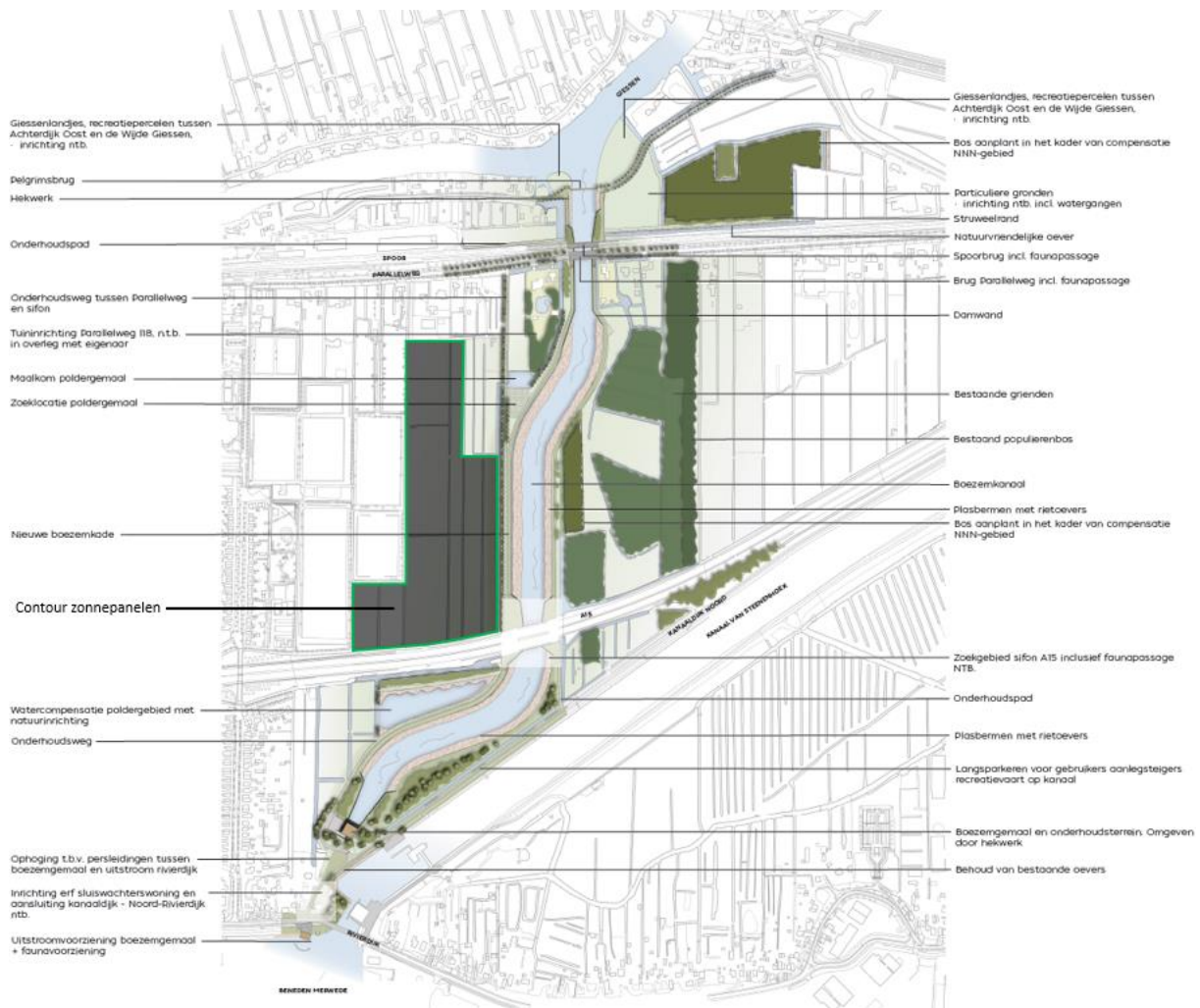
Om voldoende ruimte te creëren ten westen van het boezemkanaal (om het zonneveld financieel haalbaar te maken), zal het tracé van het boezemkanaal over circa 1,5 hectare NNN lopen. Het NNN is beschermd op basis van artikel 7.43I van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (ZHOV). Dit artikel zorgt via een verwijzing naar artikel 7.61 ZHOV ervoor dat activiteiten binnen het NNN niet zijn toegestaan die de instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van die gebieden significant beperken, of die leiden tot een significante vermindering van de oppervlakte, kwaliteit of samenhang van die gebieden.

Omdat dit plan voorziet in een ontwikkeling in het NNN en, mede gezien de lange ontwikkelingstijd van bos, in een significante aantasting. Er kan daarvoor niet voldaan worden aan de artikelen 7.43I en 7.61 van de ZHOV, waardoor een ontheffing van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland nodig is om de ontwikkeling mogelijk te kunnen maken.

Voor ontwikkelingen waarbij de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN worden aangetast, geldt een 'nee, tenzij'-regime, waarbij getoetst moet worden aan de regels in de Provinciale beleidsregel 'Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland' (2013). In deze onderbouwing wordt ingegaan op deze regels. Onderdeel van deze regels is het realiseren van natuurcompensatie. Derhalve is ook de aanleg van natuurcompensatie, maar ook aanvullende natuurontwikkeling opgenomen in dit plan. Zodoende wordt het nieuwe kanaal, een zonneveld en natuur als een integraal plan gerealiseerd.

Afbeelding 1: Integraal totaalplan met boezemkanaal, zonneveld en natuur. Dit is het ontwerp van het integrale plan Groene Oevers uit 2023

Afbeelding 2: Ontwerp van boezemtracé A3, incl. boscompensatielocaties. De contouren van het zonneveld zijn overgenomen uit het Integrale plan Groene Oevers uit 2023. Eventuele nieuwe ontwikkelingen rondom het zonneveld zijn hierin niet meegenomen.

Ontwikkelingen in het Natuurnetwerk Nederland

Ontwikkelingen binnen het door de provincie aangewezen Natuurnetwerk Nederland zijn uitsluitend toegestaan als er sprake is van een ontwikkeling die voldoet aan de voorwaarden genoemd onder a, b en c:

- a. er sprake is van een groot openbaar belang,
- b. er geen reële alternatieven zijn,
- c. de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd.

In het volgende wordt hier nader op ingegaan.

A. Groot openbaar belang

Volgens artikel 1 lid I van de beleidsregel is een groot openbaar belang een breed gedragen belang dat niet uitsluitend of overwegend een particulier belang of een belang van kleinere groepen burgers betreft.

B. Reële alternatieven

Of een alternatief reëel is, is ter beoordeling van het bevoegd gezag. Algemeen kan gezegd worden dat een alternatief reëel is als het uitvoerbaar is en de kosten, bestuurlijke lasten en uitvoeringslasten van het alternatief niet buitensporig veel groter zijn dan die van het oorspronkelijke plan.

C. Compensatie

De compensatie mag niet leiden tot een nettoverlies van areaal, samenhang en kwaliteit van de wezenlijke kenmerken en waarden van de natuur. De compensatie dient plaats te vinden aansluitend of nabij het aangetaste gebied waarbij ook een duurzame situatie ontstaat. Indien de compensatie niet aansluitend of nabij het aangetaste gebied kan plaatsvinden, dan is het ook mogelijk om fysieke compensatie op afstand te realiseren. Mocht dit op korte termijn ook niet mogelijk zijn, dan mag ook op financiële wijze gecompenseerd worden. Deze financiële compensatie wordt in het Nationaal Groenfonds gestort, maar blijft gelabeld aan de betrokken ingreep.

Financiële compensatie is uitsluitend in zeer specifieke gevallen mogelijk en geldt in ieder geval niet bij ontwikkelingen met een compensatieopgave groter dan 1 hectare. Financiële compensatie is daardoor niet mogelijk voor dit plan.

A. Toetsing groot openbaar belang

Ontwikkelingen kunnen binnen NNN plaatsvinden, als wordt voldaan aan de 3 voorwaarden die zijn opgenomen in de Beleidsregel compensatie natuur, recreatie en landschap Zuid-Holland 2013. De eerste voorwaarde is dat er sprake is van een groot openbaar belang.

A.1 Aanleg boezemkanaal t.b.v. aanpassen van het watersysteem

Veiligheid

De ontwikkeling is nodig in het kader van het aanpassen van het watersysteem in de Alblasserwaard. Het watersysteem is in de loop van ruim 650 jaar ontstaan en ingenieuze maatregelen die in het verleden zijn genomen waren tot op heden voldoende om het gebied op een veilige manier te ontwateren. Toch zit het watersysteem nu aan zijn grenzen. Het lukt niet meer om de peilen op het boezemstelsel met de huidige twee boezemgemalen in Kinderdijk onder extremere omstandigheden te beheersen, met name bij westenwind. Daardoor stroomt het water op sommige plaatsen soms

(bijna) over de boezemkades heen. Mede daardoor zijn de regionale kades over een lengte van tientallen kilometers niet sterk en/of hoog genoeg en voldoen ze niet aan de veiligheidseisen.

Waterkwaliteit

In tijden van droogte laat het waterschap bij Elshout-Kinderdijk water vanuit de rivier de Lek de boezem instromen om het waterpeil in de boezem en de polder te handhaven. Echter, door lage rivierwaterstanden in de zomer en de zeespiegelstijging dringt het zilte zeewater steeds verder door in de rivier de Lek. Door water uit de Lek de boezem in te laten stromen om het peil in de boezem en de polder te handhaven, wordt dus zilter water in het watersysteem van de Alblasserwaard ingelaten. Dit zilte water is niet goed voor de landbouw en natuur.

Door klimaatverandering nemen deze problemen in de nabije toekomst verder toe. Door de toename van neerslag en piekbuien zijn de mogelijkheden om water vast te houden en te bergen in de polders, samen met de afvoercapaciteit van de boezem en de boezemgemalen, onvoldoende om het overtollig water af te voeren. Daarnaast neemt door toenemende droogte de watervraag in de zomer juist toe. Tegelijkertijd neemt de kans ook verder toe dat er in de zomer steeds meer zilt water uit de Lek bij Kinderdijk ingelaten moet worden.

Om deze bedreigingen op te vangen wordt het watersysteem aangepast. Het watersysteem van de Alblasserwaard is op dit moment alleen ter hoogte van Kinderdijk 'aangesloten' op de rivier de Lek. In het beoogde nieuwe watersysteem wordt het watersysteem gesplitst. Het watersysteem van de Nederwaard zal nog steeds via Kinderdijk aangesloten zijn op de rivier, terwijl het watersysteem van de Overwaard door middel van een nieuw aan te leggen boezemkanaal en gemaal wordt aangesloten op de Beneden-Merwede. Daarmee ontstaat er een verbinding tussen de Giessen en de Beneden-Merwede. Door dit nieuwe kanaal en gemaal neemt de afvoerlengte in de Overwaard aanzienlijk af. Ook zal het opstuwende effect van de westenwind een stuk minder zijn, waardoor de waterpeilen op de boezems beter te beheersen zijn. Doordat de inlaat ter plaatse van Hardinxveld verder is gelegen ten opzichte van de Noordzee, zal het inlatende water vanuit de rivier minder ziltig zijn, hetgeen ten goede komt aan de landbouw en de natuur.

Het waterschap bereidt zich hiermee goed voor op extremen, maar voert hiermee per saldo niet méér water af uit het gebied. Het hoofdwatersysteem wordt juist aangepast met het oog op de toekomst met daarin voldoende waterbeschikbaarheid voor de Alblasserwaard in droge en in natte perioden en de mogelijkheid om, in de juiste volgorde; water vast te houden, of te bergen, of af te voeren. Dit alles op basis van de behoefte van (toekomstige) functies in het gebied en gegeven de grotere extremen die vanuit de klimaatverandering op het gebied afkomen. De aanpassing van het hoofdwatersysteem van de Alblasserwaard is een voorwaarde om verdere gedifferentieerde keuzes aangaande het landgebruik, bodemdaling en de daarmee gepaarde inrichting van polders in de Alblasserwaard te kunnen maken.

A.2 Zonneveld

Energietransitie en tegengaan klimaatverandering

Nederland staat voor een grote en complexe opgave ten aanzien van klimaatverandering en energietransitie. In 2019 werd het Nederlandse Klimaatakkoord gepubliceerd. In het akkoord staat hoe Nederland de afspraken uit de klimaatovereenkomst van Parijs nationaal uit gaat werken. Het doel is om onze nationale CO₂-uitstoot in 2030 met 49% te reduceren vergeleken met 1990. Dit is een belangrijke stap voor het lange termijn doel om in 2050 tenminste 95% minder CO₂ uit te stoten. De energietransitie is een belangrijke opgave om deze doelen te bereiken.

Met het realiseren van het zonneveld draagt het plan bij aan de gewenste energietransitie. Het zonneveld zal elektriciteit opwekken met behulp van zonne-energie dat gebruikt kan worden door bedrijven en huishoudens van nu, maar ook voor de toekomstige generaties. Hierdoor zal het aandeel van groene energie stijgen ten opzichte van energie dat nog wordt opgewekt met behulp van fossiele brandstoffen. Dergelijke fossiele energieprocessen stoten CO₂ uit. Door het aandeel energie dat wordt opgewekt met behulp van fossiele brandstoffen te verlagen, wordt bijgedragen aan de energietransitie en het tegengaan van klimaatverandering.

Breed gedragen belang

(Het tegengaan van) klimaatverandering gaat iedereen aan, daarmee is er al sprake van een breed gedragen maatschappelijk belang. Daarnaast hebben bedrijven in uit de regio Drechtsteden – onder andere de verschillende transportbedrijven verenigd in de verenigingen ‘Bedrijfskern’ en ‘Werkgevers Drechtsteden’ – al aangegeven gebruik te willen maken van de groene zonne-energie om hun bedrijven te verduurzamen. Transportbedrijven moeten overgaan naar een emissievrij wagenpark, zodat zij onder andere reeds gegunde projecten in het kader van de stikstofcrisis vlot kunnen trekken. Bij de omzetting naar een emissievrij wagenpark van de (transport)bedrijven in Hardinxveld-Giessendam zijn dus ook de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in heel Nederland gebaat.

Verder vindt er volop woningbouw plaats in Hardinxveld-Giessendam en omgeving. De energievraag zal daarom blijven toenemen in de omgeving, zeker ook omdat de overheid burgers en bedrijven blijft stimuleren om duurzamer te leven en werken, zoals het stimuleren van het toepassen van oplaadpunten voor elektrische auto's. Met het realiseren van het zonneveld wordt bijgedragen aan het opwekken van schone zonne-energie. Verder hebben de Drechtsteden en in het bijzonder de gemeente Dordrecht aangegeven al in 2040 een energieneutrale stad te willen zijn. De vraag naar beschikbare elektriciteit zal in de toekomst alleen maar toenemen en voorliggend integraal plan speelt hierop in door een zonneveld aan te leggen.

Regionale EnergieStrategie (RES) Drechtsteden

Het huidige energiesysteem in de regio Drechtsteden stoot nu veel CO₂ uit en draagt daarmee bij aan de opwarming van de aarde, met veel negatieve gevolgen voor het klimaat. Daarom heeft de regio besloten om toe te werken naar een duurzaam systeem voor het opwekken van elektriciteit en het verwarmen van de gebouwde omgeving. Om dit mogelijk te maken is ruim twee jaar de tijd genomen om beleid op te stellen en een intensief participatietraject te doorlopen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en overheden. Op basis van dit proces is uiteindelijk een visie voor de toekomst van het energiesysteem vastgesteld, de Regionale EnergieStrategie (RES). De RES is een belangrijk beleidsdocument dat vertaling vraagt naar lokale projecten en (ruimtelijk) beleid. De regio wil in totaal 0,37 TWh aan duurzame energie opwekken in 2030.

In de RES zijn diverse zoekgebieden voor de aanleg van zonnenvelden benoemd, waaronder het uitwerkingsgebied zon langs A15 waarin het plangebied is gelegen. Dit uitwerkingsgebied ligt in de polder ten noorden van de A15, ter hoogte van Boven-Hardinxveld. Dit gebied kenmerkt zich door kleine, ingesloten polders, met de karakteristieke verkavelingskenmerken, lintbebouwing en slotenstructuur van de grote Alblasserwaard. De dynamiek in deze gebieden wordt bepaald door de nabijheid van infrastructuur, waterlopen en bebouwing. Deze terreinen zijn door hun ligging nabij steden ook een uitloopegebied voor de omliggende bebouwing. Het doel is om het uitwerkingsgebied langs de A15 ongeveer 10 hectare aan zonneveld te realiseren. Dit draagt circa 0,01 TWh bij aan elektriciteitsopwekking. Voor het A15-uitwerkingsgebied wordt uitgegaan van één of twee zonnenvelden met een gezamenlijk vermogen van circa tien MWp.

Het plan voorziet in het realiseren van een zonnenveld met een oppervlak van circa 10 hectare. Het realiseren van dit zonnenveld draagt daarmee bij aan de doelstelling van de RES om te komen tot circa 10 hectare aan zonnenveld in het uitwerkingsgebied A15.

De oostzijde van het uitwerkingsgebied A15 kenmerkt zich door open polder waar de openheid beleefd kan worden. De westzijde van het uitwerkingsgebied kenmerkt zich als 'gesloten polder' en, gezien de ligging nabij de bebouwde omgeving, als uitloopgebied van het stedelijk gebied. In dit licht is het logisch om het zonnenveld te projecteren aan de westzijde van het uitwerkingsgebied en niet aan de oostzijde. Zeker nu ook het boezemkanaal een plek krijgt aan de westkant van het uitwerkingsgebied A15 en daarmee een duidelijke landschappelijke scheiding creëert tussen het 'stedelijk uitloopgebied' van Hardinxveld-Giessendam en het open poldergebied aan de oostzijde. In dit licht is het logisch om het zonnepark te realiseren 'tussen' het stedelijk gebied van Hardinxveld-Giessendam en het boezemkanaal.

Hierom is ervoor gekozen om het zonnepark aan de westzijde van het uitwerkingsgebied te projecteren, tussen de sportvelden en het nieuwe boezemkanaal. Hierdoor kan de opgave om circa 10 hectare aan zonnenveld te realiseren worden opgevangen nabij het stedelijk gebied en in de 'gesloten polder'. Dit betekent dan ook dat aan de oostzijde van het uitwerkingsgebied, dat zich veel meer kenmerkt als open polderlandschapsgebied, niet of minder oppervlak aan zonnenveld gerealiseerd hoeft te worden om de doelstelling uit de RES te halen. Dit wordt landschappelijk gezien wenselijker geacht. Het boezemkanaal zorgt dan vervolgens voor de overgang van stedelijk naar landschappelijke openheid.

Wel komt een deel van het zonnenveld deels buiten de contouren van het uitwerkingsgebied geprojecteerd. Het zonnenveld overschrijdt de in de RES opgenomen contour aan de noordzijde, ter hoogte van de sportvelden en het tuincomplex Hardinxveld. Dit is nodig om te komen tot voldoende oppervlak voor het zonnenveld om het zonnenveld haalbaar te maken.

Daarnaast is in de RES bij het uitwerkingsgebied A15 opgenomen dat in het gebied ook de ontwikkeling van een nieuw boezemkanaal speelt. *"Aanleg van zonnenvelden in dit gebied zal geïntegreerd en aansluitend moeten plaatsvinden met realisatie van het boezemkanaal dat het Waterschap Rivierenland voornemens is in dit zoekgebied te realiseren."* Het zonnenveld maakt onderdeel uit van een integraal plan waar het boezemkanaal ook deel van uitmaakt. Door het integrale plan kunnen beide plannen gerealiseerd worden.

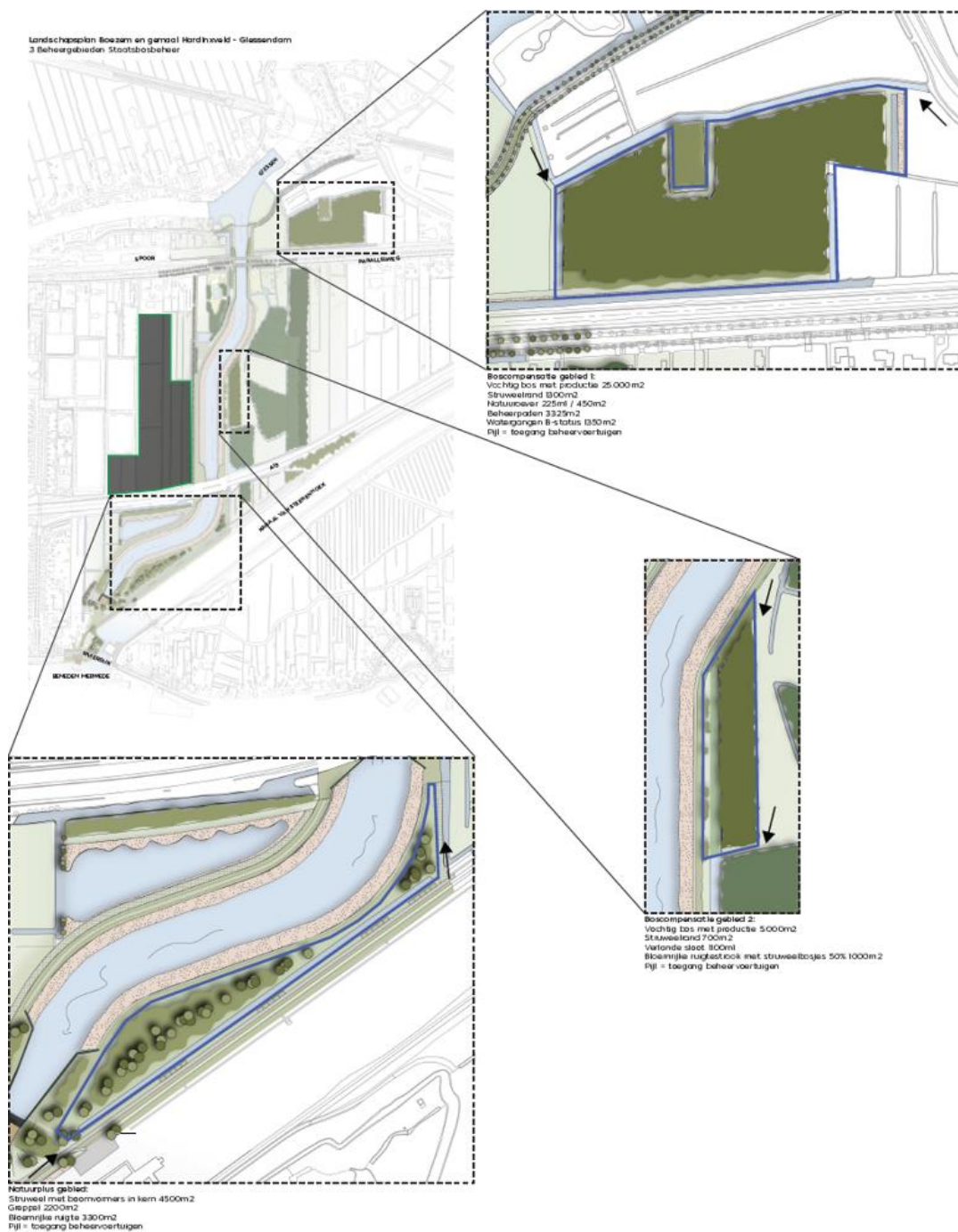
Tenslotte is als criteria voor zonnenvelden in het uitwerkingsgebied A15 opgenomen dat de verkavelingsstructuur en bestaande watergangen en groenstructuren behouden dienen te blijven. In het plan kunnen de huidige watergangen grotendeels behouden blijven. Het plan voorziet verder in het realiseren van een nieuwe lengtesloot ter versterking van de verkavelingsstructuur en het 'doortrekken' en opwaarderen van een A-watergang aan de westzijde van het zonnenveld. Het zonnenveld wordt aan de zijkanten omzoomd met streekeigen (knot)wilgenstruwelen, zodat de zonnepanelen aan het zicht worden onttrokken. Ook is rekening gehouden met koppelkansen, zoals opgenomen in de RES. Het zonnenveld wordt aangevuld met kruidenrijk grasland. Samen met het realiseren van watergangen en de groene omzoming zal het plan de ecologische waarde ter plaatse versterken. Daarnaast kan 'onder' de zonnepanelen extra waterbergingen gerealiseerd worden.

A.3 Natuurontwikkeling

Aanvulling op compensatieopgave

Omdat met het integrale plan NNN wordt aangetast (circa 1,5 ha), wordt de natuur gecompenseerd met een factor 1½. Dit betekent dat er circa 2,5 ha gecompenseerd dient te worden. In totaal is er

ruimte gevonden voor het realiseren van 3,0 ha in de vorm van vochtig bos*. 2,5 ha wordt daarbij gerealiseerd ten noorden van de Parallelweg (boscompensatie gebied 1), en 0,5 ha aansluitend op het boezemkanaal nabij het zonneveld (boscompensatie gebied 2). Naast de benodigde natuurcompensatie heeft de provincie aangegeven dat er ook een 'natuurplus' gerealiseerd moet worden. Hiervoor is ruimte gevonden aansluitend op het boezemkanaal ten zuiden van de A15 ('natuurplus gebied') gevonden. Daarmee kan in ieder geval aan de benodigde natuurcompensatie kan worden voldaan. Het waterschap heeft inmiddels alle benodigde gronden voor de natuurcompensatie in eigendom. Waterschap Rivierenland is verantwoordelijk voor het onderhoud.

Afbeelding 3: Overzicht boscompensatiegebieden en natuurplusgebied

* Hierin is de compensatieopgave van 0,337 ha van de kadeversterking Kade Kortland in de Alblasserwaard meegenomen. Voor dit project wordt dus eigenlijk 2,663 ha aan compensatie ingebracht

Naast het realiseren en daarmee compenseren van NNN voorziet het boezemkanaal tevens in het realiseren van natuurlijke oevers, in de vorm van plasberm met riet en streekeigen oever- en waterplanten langs het boezemtracé. Over een breedte van 5 tot 16 meter langs beide bermen van vrijwel het hele boezemtracé zal op deze wijze ingericht worden. Het nieuwe boezemtracé A3 zal hierdoor naast de functie om te komen tot een veilig watersysteem in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden, tevens dienst doen als ecologische verbindingszone tussen de Giessen en de Beneden Merwede. De natuurontwikkeling waarin het integrale plan voorziet is daarmee niet uitsluitend onderdeel van de benodigde compensatieopgave vanwege aantasting door de aanleg van het zonneveld en het boezemkanaal. Het plan voorziet met het inrichten van de natuurvriendelijke oevers in extra natuurontwikkeling wat een positieve impuls geeft aan de lokale flora en fauna.

Verbinden natuurareaal en versterken ecosystemen en biodiversiteit

De kwaliteit van de natuur in Nederland gaat al decennia achteruit, maar ook wereldwijd heeft de natuur het zwaar te verduren. In 2022 heeft de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur een rapport opgesteld over de natuur in Nederland. Hierin is onder andere het volgende opgenomen:

“Wereldwijd dringt meer en meer het besef door dat de natuur op aarde het zwaar te verduren heeft en dat de variatie aan biodiversiteit in hard tempo achteruitgaat. De VN achten herstel van biodiversiteit fundamenteel voor onze welvaart en voor het behoud van een gezonde planeet.

Ook de Europese Commissie heeft recent onderstreept hoe afhankelijk mensen zijn van de natuur voor voedsel, grondstoffen, schone lucht en water, gezondheid en welzijn. De Commissie beschouwt het verlies aan biodiversiteit en de instorting van ecosystemen als een van de grootste bedreigingen voor de mensheid in het komende decennium – ook economisch gezien: de kosten van niet-handelen zijn hoog en zullen naar verwachting stijgen.

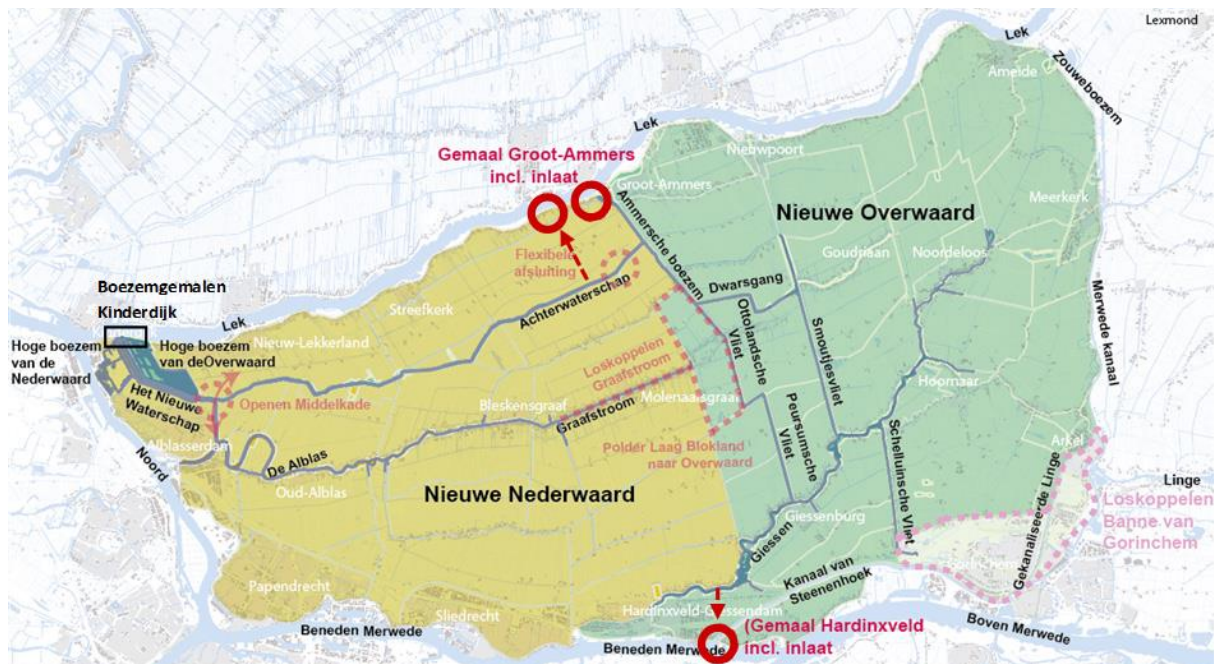
Blijkens het coalitieakkoord 2021-2025 zet het kabinet de komende jaren expliciet in op natuurbescherming en -herstel en het verbinden van de natuuropgave met landbouw, woningbouw en infrastructuur.” (Raad voor de leefomgeving en infrastructuur, 2022).

Het integrale plan voorziet naast de realisatie van een nieuw boezemgemaal en een zonneveld in de aanleg van nieuwe natuur. Zodoende ontstaat er een natuurontwikkeling dat in verbinding staat met de infrastructuurontwikkeling. Met het integrale plan wordt nieuw areaal aan de Nederlandse natuur toegevoegd, alsook het Natuurnetwerk Nederland uitgebreid. En ook het boezemtracé zal zorgen voor een ecologische verbinding door de verbinding tussen de Giessen en de Beneden Merwede en door het boezemtracé te voorzien van natuurvriendelijke oevers. Daarmee wordt een nauwere en samenhangende verbinding gecreëerd tussen het bestaande Natuurnetwerk Nederland en het Natura 2000-gebied ‘Biesbosch’. Het plan draagt bij aan het belang om natuurgebieden met elkaar te verbinden en op die manier bij te dragen aan het versterken van ecosystemen en de biodiversiteit.

B. Toetsing reële alternatieven

Locatiekeuze voor nieuw boezemkanaal en -gemaal:

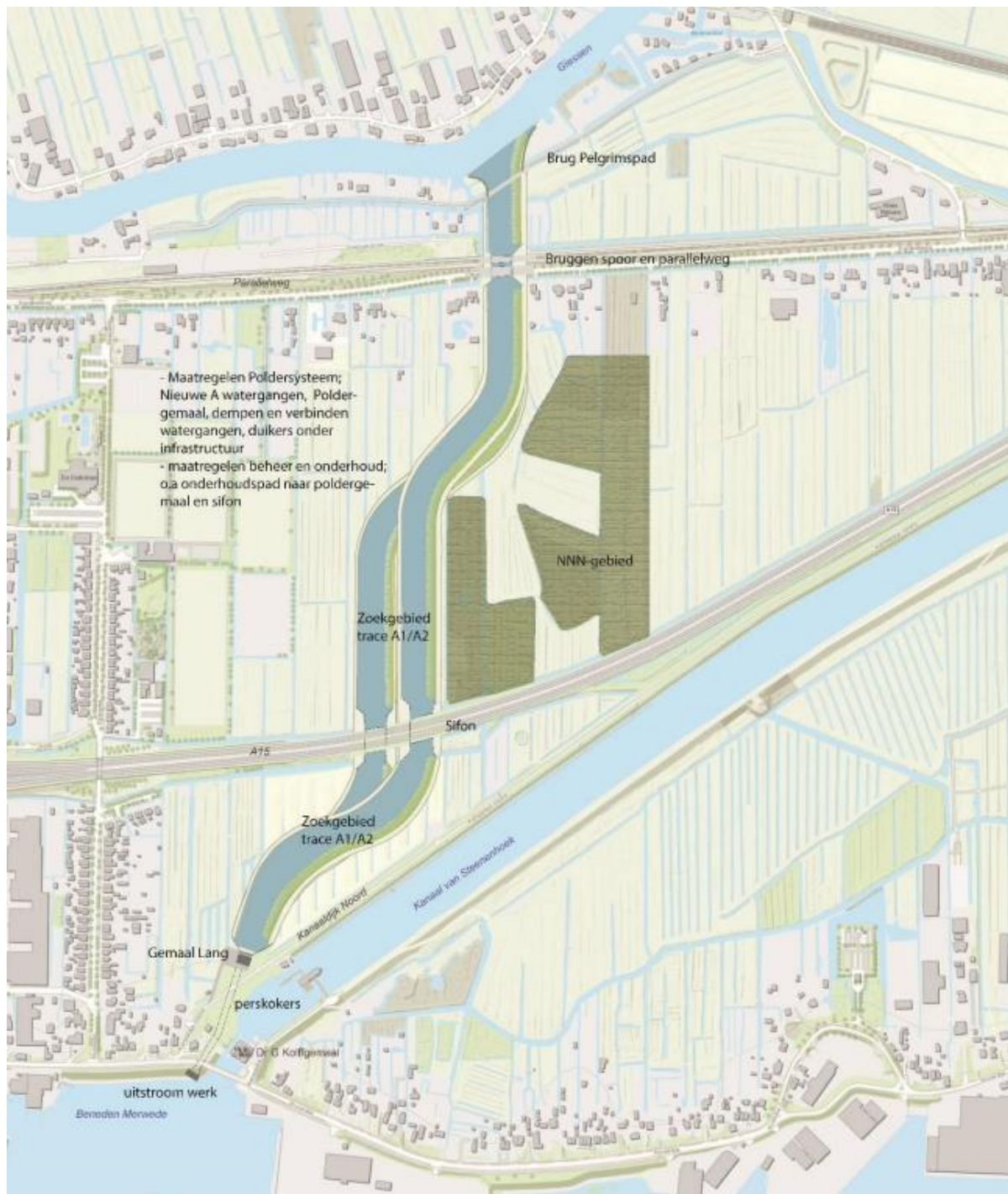
Voor de nieuwe boezem is door het Waterschap Rivierenland onderzoek gedaan naar de locatie, waarbij er verschillende locaties zijn geïnventariseerd. Omdat het om een plan gaat dat een specifiek doel heeft, namelijk het ‘herinrichten’ van het watersysteem in de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden, zal de locatie van de boezem moeten voldoen aan specifieke eisen. Uiteindelijk heeft het Waterschap gekozen voor een nieuw boezemkanaal en -gemaal in Hardinxveld-Giessendam. Zie Notitie Locatiebesluit boezembemaling Overwaard (Waterschap Rivierenland, 2020).

Afbeelding 4: Onderzoek locaties nieuwe boezem/gemalen t.b.v. aanpassing watersysteem

Voorkeursalternatief boezemkanaal tracé A1/A2

Met de locatiekeuze van het boezemkanaal ten oosten van Hardinxveld-Giessendam ligt het plangebied 'vast' in dit gebied. Voor wat betreft locatie-alternatieven zal dus gezocht moeten worden binnen deze zone. Door het Waterschap zijn in de verkenningsfase verschillende tracés voor het nieuwe boezemkanaal onderzocht. Dit heeft geleid tot voorkeursalternatief tracé A1/A2. Zie ook de onderbouwing hiervan in de Nota Voorkeursalternatief van het Waterschap (Waterschap Rivierenland, 2022).

Afbeelding 5: Het voorkeursalternatief A1/A2

Locatiekeuze voor nieuw Zonneveld

De realisatie van het zonneveld is ter uitvoering van de doelstellingen uit de RES voor het uitwerkingsgebied A15. In de RES is voor dit uitwerkingsgebied opgenomen dat *“hier ook de ontwikkeling van een nieuw boezemkanaal speelt. In de mogelijke realisatie van een zonneveld in dit gebied dient rekening te worden gehouden met de aanleg van dit boezemkanaal. Dit betekent dat er gekeken dient te worden naar mogelijke combinaties en rekening dient te worden gehouden met de mogelijk impact van het kanaal op de beoogde capaciteit van het zonneveld.”*

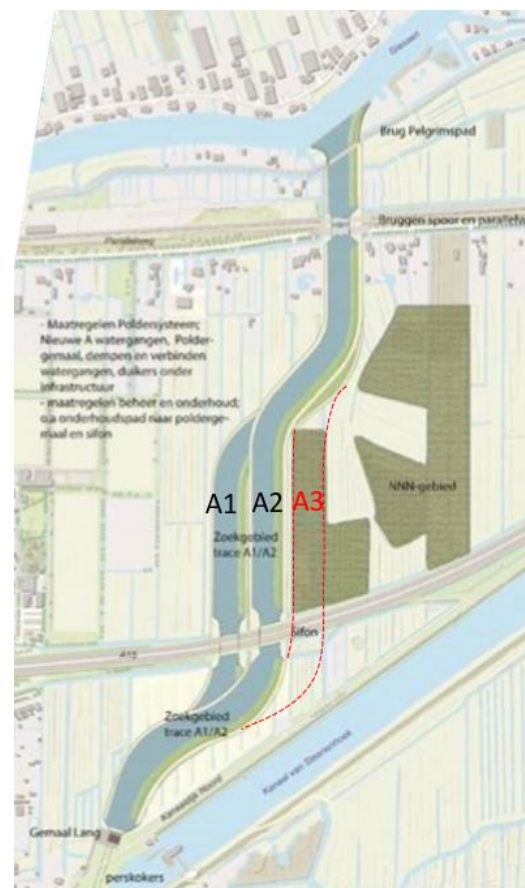

Afbeelding 6: Uitwerkingsgebieden voor grootschalige opwekking van elektriciteit

Bij dit plan is gekeken naar een mogelijke combinatie van het boezemkanaal met een zonneveld ten westen van het boezemkanaal. Dit is gedaan in samenwerking tussen de private partij en het waterschap. Hieruit is naar voren gekomen dat de combinatie zonneveld-boezemkanaal alleen mogelijk is bij boezemkanaaltracé A3. De overige tracés van het boezemkanaal zorgt voor een te klein restoppervlak voor het zonneveld, waardoor het zonneveld niet rendabel gemaakt kan worden en daarmee niet haalbaar is.

Direct ten oosten van de boezemkanaaltracés is in principe ook ruimte voor de aanleg van een zonneveld. Echter zal in dat geval een veel groter areaal aan NNN worden aangetast en is daarmee geen reëel alternatief. Verder naar het oosten (ter hoogte van de woning Parallelweg 140) is voldoende ruimte aanwezig voor de aanleg van een zonneveld, maar uit verkennende gesprekken is gebleken dat grondeigenaren geen zon op hun land willen. Daarmee valt dit alternatief ook af. In het uiterste oostelijk gedeelte van het uitwerkingsgebied A15 zijn tenslotte gronden van de gemeente gelegen (4,8ha). Dit gebied is – rekening houdend met een afstand van het zonneveld tot de woningen – veel te klein om een rendabel zonneveld te realiseren.

Geconcludeerd wordt dat er buiten het voorliggend 'integraal gebiedsplan Groene Oevers', geen reëel alternatief is om invulling te geven aan zon op land in het uitwerkingsgebied A15 van de RES in combinatie met het boezemkanaal.

C. Onderbouwing compensatie

De aanleg van tracé A3 zal ervoor zorgen dat het areaal, de kwaliteit en de samenhang van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN worden aangetast. Op basis van de Beleidsregel compensatie natuur, recreatie en landschap Zuid-Holland 2013 ontstaat daardoor een compensatieverplichting. De compensatie zal bij voorkeur plaatsvinden door fysieke compensatie met dezelfde natuurwaarden als die door de ingreep verloren zijn gegaan, aansluitend aan of nabij het gebied van de ingreep met dien verstande dat een duurzame situatie ontstaat.

Als de ontwikkeltijd van de vervangende natuurwaarden meer dan 5 jaar bedraagt, wordt de fysieke compensatie vermeerderd met een kwaliteitstoeslag in hectares. Deze kwaliteitstoeslag bedraagt $1/3$ bij een ontwikkeltijd tussen 5 en 25 jaar en $2/3$ bij een ontwikkeltijd tussen 25 en 100 jaar. Het tracé A3 loopt over een oppervlak van 1,5 hectare over bestaand NNN.

Ten aanzien van de natuurcompensatie wordt uitgegaan dat de ontwikkeltijd langer zal duren dan 25 jaar. Op basis van de Beleidsregel betekent dat de natuurcompensatieopgave wordt vermeerderd met een kwaliteitstoeslag van $2/3$. Berekend in hectares is dit een kwaliteitstoeslag van $1,5 \text{ ha} \times 2/3 = 1,0 \text{ ha}$. Ofwel, er dient minimaal $1,5 \text{ ha} + 1,0 \text{ ha} = 2,5 \text{ ha}$ aan natuurcompensatie gerealiseerd te worden als gevolg van de aanleg van tracé A3. Thans voorziet het plan in het compenseren van 3,0 ha NNN. Daarmee wordt voldaan aan de natuurcompensatie-opgave in combinatie met een watercompensatieopgave.

Door ecologisch adviesbureau Blom Ecologie is een boscompensatieplan opgesteld (Blom Ecologie, 2024). De gebiedsinrichting van de compensatie zal met name gerealiseerd worden in de vorm van een bos in twee deelgebieden, en een natuurplus in een derde deelgebied. Door het inrichten van 3 nieuwe deelgebieden zal er een samenhang met de omringende NNN-gebieden gecreëerd worden. Vanuit het oogpunt van het NNN-netwerk, kunnen gebieden onderling verbonden worden en daardoor meer als samenhangend netwerk functioneren. De aan te leggen boezem met natuurvriendelijke oever kan als ecologische verbindingszone dienen, omdat bos en water in dat geval beter met elkaar verbonden zijn dan nu het geval is. Uiteindelijk zal dit bijdragen aan het belang voor het duurzame behoud van ecosystemen, maar ook de kwaliteit en samenhang daarvan. Voor de onderbouwing van de compensatie wordt verwezen naar het boscompensatieplan.

D. Onderhoud en beheer

De gronden waarop het zonneveld wordt aangelegd zal in beheer en onderhoud zijn van de initiatiefnemers van het zonneveld. Voor de gronden in particulier eigendom, zal met de particuliere eigenaren een beheer- en onderhoudsovereenkomst worden gesloten. De natuurgronden zijn in eigendom van het waterschap Rivierenland. Het waterschap Rivierenland zal zorgdragen voor het onderhoud en in de toekomst overdragen aan een natuurbeheerorganisatie. Het onderhoud van de gronden is daarmee voldoende geborgd.

Bronvermelding

Blom Ecologie. (2024). *Compensatie en inrichtingsplan Hardinxveld-Giessendam. Natuurcompensatie en gebiedsinrichting bij aanleg boezemkanaal.*

Raad voor de leefomgeving en infrastructuur. (2022). *Natuurinclusief Nederland. Natuur overal en voor iedereen.* Den Haag.

Waterschap Rivierenland. (2020). *Notitie Locatiebesluit Boezembemaling Overwaard.*

Waterschap Rivierenland. (2022). *Nota Voorkeursalternatief gemaal en boezemkanaal Hardinxveld.*